4-1404-2401/389-сонли иш

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВҚАРОРИ

2024 йил 02 май

Жомбой тумани

Жомбой туманлараро иктисодий судининг судьяси Турсунова.Н.Э.нинг раислигида, Ф.Баходированинг котиблигида, Ўзбекистон Республикаси Савдосаноат палатаси Самарканд вилоят худудий бошкармасининг даъвогар – "Жомбой дон махсулотлари" акциядорлик жамияти манфаатида, жавобгар – «Зумрад-Х» фермер хўжалигига нисбатан киритган даъво аризаси бўйича кўзғатилган иктисодий ишни даъвогар вакили—Х.Содиков (ишончнома асосида) иштирокида, — "Жомбой дон махсулотлари" акциядорлик жамияти биносида, очик сайёр суд мажлиси мухокамасида кўриб чикиб, куйидагиларни

аниклади:

Жомбой туманлараро иқтисодий судига Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят худудий бошқармаси даъвогар – "Жомбой дон маҳсулотлари" акциядорлик жамияти манфаатида, жавобгар – «Зумрад-Х» фермер хўжалигига нисбатан даъво ариза билан мурожаат қилиб, унга кўра, жавобгар «Зумрад-Х» фермер хўжалигидан 12 321 293 сўм асосий қарзни ундириб беришни сўраган.

Даъво аризада баён этилишича, даъвогар — "Жомбой дон махсулотлари" акциядорлик жамияти(кейинги матрларда даъвогар деб юритилади) ва «Зумрад-Х» фермер хўжалиги (кейинги матнларда жавобгар деб юрутилсин) ўртасида "Давлат эхтиёжлари учун бошокли дон экинлари уруғлигини харид килиш бўйича" контрактация шартномаси тузилган. Мазкур шартномага кўра, даъвогар — "Жомбой дон махсулотлари" акциядорлик жамияти (кейинги ўринларда "Тайёрловчи" деб юритилади), жавобгар «Зумрад-Х» фермер хўжалиги (кейинги ўринларда "Хўжалик" деб юритилади)ни дон уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган махсулотларни кабул килиб олиш ва унинг хакини тўлаш мажбуриятини, "Хўжалик" эса "Тайёрловчи"га бошокли дон экинлари уруғини етказиб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олган, тарафлар ўртасида тузилган шартномага асосан "Тайёрловчи" ўз мажбуриятларини тўлик бажариб, дон махсулотларини етиштириш учун жавобгарга тегишли пул маблағларини ўтказиб берган бўлсада, бирок "Хўжалик" шартномада белгиланган мажбуриятини бажармаган.

Шу сабабли, Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси вилоят худудий бошқармаси даъвогар – "Жомбой дон маҳсулотлари" акциядорлик жамияти манфаатида судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар – «Зумрад-Х» фермер хужалигидан 12 321 293 сум асосий қарзни ундириб беришни сураган.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси вилоят худудий бошқармаси судга илтимоснома билан мурожаат қилиб, суд мажлисини палата вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Жавобгар суд мажлиси тўғрисида тегишли тартибда огохлантирилганлигига қарамасдан суд мажлисида ўзининг ишончли вакили иштирокини таъминламади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасини учинчи қисмида, иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин мумкин деб белгиланган.

Шу сабабли, суд, палатанинг илтимосномасини қаноатлантириб, суд мажлисини жавобгар ва палата вакили иштирокисиз кўришни лозим топди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили судга қушимча ҳужжатлар тақдим этиб, бугунги кун ҳолатига қарздорликда ўзгариш булмаганлигини таъкидлаб, шу сабабли, даъво талабини тулиқ қаноатлантиришни суради.

Суд, даъвогар вакилининг кўрсатмасини тинглаб, ишдаги мавжуд хужжатларни ўрганиб, уларга хукукий бахо бериб, куйидаги асосларга кўра, даъво талабини тўлик каноатлантириб, суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топди.

Иш хужжатларидан аниқланишича, "Жомбой дон маҳсулотлари" акциядорлик жамияти(Тайёрловчи) ва «Зумрад-Х» фермер хўжалиги (Хўжалик) ўртасида 2021 йил 27 сентябрь кунги №366-сонли "Давлат эхтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича" шартнома тузилган.

Шартноманинг 1.1 бандига кўра, "Хўжалик" "Тайёрловчи"га шартноманинг 1.2 бандида кўрсатилган маҳсулотларни топшириш мажбуриятини, "Тайёрловчи" эса "Хўжалик"ни ушбу шартномада белгиланган тартибда маҳсулот уруғи билан таъминлаш, етиштирилган маҳсулотни қабул қилиб олиш ва уни ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Мазкур шартноманинг 2.1 а-кичик бандига кўра, "тайёрловчи туман ҳокимлиги томонидан белгиланган нав сифат ва микдордаги уруғлик билан ўз вақтида таъминлашни талаб қилиш" ҳуқуқига эга.

Шунга кўра, даъвогар томонидан ишончнома ва юк хати асосида буғдой уруғлиги маҳсулотларни жавобгарга етказиб берилган.

Иш хужжатларига такдим этилган ҳисоб-фактураларга асосан, жавобгар даъвогардан жами 2 500 кг бўлган (қўшилган қиймат солиғи билан бирга) 11 655 160 сўмлик маҳсулотлар олган ва жавобгарга 10.12.2021 йилдаги 256-сонли тўлов топшириқномаси билан 5057500 сўм ҳамда 28.04.2022 йилдаги 12852779-сонли тўлоқ топшириқномаси билан 283500 сўм пул маблағлари ўтказиб берилган.

Шартноманинг 3.6-бандида "Хўжалик уруғлик кийматининг 30-фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан, қолган қарздорликни уруғликни олган вақтдан бошлаб 60 кундан кечиктирмасдан" тўлаб берилиши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 466-моддасида, қишлоқ хужалиги маҳсулотларини етиштирувчи устирилган (ишлаб чиқилган) қишлоқ хужалиги маҳсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шартлиги белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасида, мажбуриятлар мажбурият шартларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Даъвогар судга даъво ариза билан мурожаат қилгандан кейин ҳам мавжуд қарздорлик жавобгар томонидан бартараф этилмаган, ушбу ҳолат даъвогар томонидан судга тақдим қилинган маълумотда ўз ифодасини топган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасида, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг

қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиниши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси "Давлат божи" тўғрисидаги Қонунининг "Давлат божи ставкаларининг миқдори" ҳақидаги иловасига мувофик, мулкий тусдаги даъво аризалардан даъво баҳосининг 2 % миқдорида, бироқ базавий ҳисоблаш миқдорининг 1 бараваридан кам бўлмаган миқдорда этиб кўрсатилган.

Даъвогарнинг даъво талабида жами 12 321 293 сўмни ундиришни сўраганлиги сабабли жавобгардан республика бюджетига хамда суд хокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 340 000 сўм давлат божи ундириш лозим бўлади.

Юқоридаги ҳолатларга ҳамда моддий ва процессуал қонун нормаларининг талабларига асосланиб суд, даъвогарнинг даъво талабини тўлиқ қаноатлантириб, жавобгардан даъвогар фойдасига 12 321 293 сўм асосий қарз ҳамда 34 000 сўм почта ҳаражати, шунингдек республика бюджети ҳамда суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармаси ҳисобига 340 000 сўм давлат божи ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекснинг, 112-113, 118, 170, 176-180, 186-моддаларини қўллаб, суд

қарор қилади:

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят худудий бошқармасининг даъвогар — "Жомбой дон маҳсулотлари" акциядорлик жамияти манфаатида жавобгар — «Зумрад-Х» фермер хўжалигига нисбатан киритган даъво аризаси тўлиқ қаноатлантирилсин.

Жавобгар — «Зумрад-Х» фермер хўжалиги хисобидан даъвогар — "Жомбой дон махсулотлари" акциядорлик жамияти хисобига 12 321 293 сўм асосий қарз хамда ихтиёрий тўланган 34 000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар — «Зумрад-Х» фермер хўжалигидан Республика бюджети хамда суд хокимияти органларини ривожлантириш жамғармаси хисобига 340 000 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қароридан норози бўлган тарафлар бир ойлик муддат ичида Жомбой туманлараро иктисодий суди оркали Самарканд вилоят судининг иктисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига биринчи инстанция судининг конуний кучга кирмаган ҳал қилув қарори устидан апелляция шикояти беришга, қонуний кучга кирган апелляция тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори устидан кассация шикояти беришга (прокурор протест келтиришга) ҳақли.

Судья

Турсунова.Н.Э.

